

КИРИЛ ДОБРЕВ
ТСНАЕ КНАНА (КРАЙПЪТНА
КРЪЧМА)

chitanka.info

Най накрая се пенсионирах и ми олекна.

Да, тъжно е да си пенсионер. Да не ставаш в пет всяка сутрин, да не палиш първата цигара вървейки към камиона, да не въртиш кормилото до мръкнало, да не ядеш студена манджа от консерва и да не спиш в евтини мотели край пътя. Но най-тъжно е да не поемаш по прашните пътищата, а да бъдеш в гаража на живота завинаги.

Да, тъжно е да си пенсионер, но на мен ми олекна. И как няма да ми олекне! Цяла вечност съм си мълчал от страх да не ме изкарат луд и да не ме уволнят, ако разкажа какво ми се случи навремето. А то напират да излезне от устата ми, обсебва ме... Как съм си държал езика зад зъбите толкова време само аз си знам.

Ние тираджиите сме корави хора, преживели сме какво ли не. От първите години имам един спомен. Пътуваме през пустошта на Анадола, а те пътищата, тесни, стръмни — едва пъплим. И както си кретахме като претоварена камила, сякаш изпод земята наизскачаха някакви, живи диваци, обградиха ни и разтовариха камиона в движение...

Нищо не направихме. Стояхме си заключени в кабината и се молихме да се размине само с това. Е, размина се. Като се прибрахме, уволниха колегата, на когото бях помощник водач, а на мене ми друснаха мъмрене.

И от последните години си спомням един случай. Пътувах тогава по Съюза, бившия де. По онова време там яко се бяха разшавали, групировки, банди, всякакви. За едното нищо стреляха. Най много налитаха на цигари и алкохол. Ако те надушат, че караш нещо такова, край — изгорял си.

Ама и ние се изхитрявахме. След митницата забиваш в някой черен път и слагаш табели с черепи и кости. Все едно караш отровни химикали. Апашите като видят табелите и те заобикалят от далеко.

Та, сложил съм аз веднъж такива табелите и пътувам по безкрайните руски пътища. Карам и даже съм си отворил кутийка бира. Толкова спокойно беше. Свиркам си, пия си бирата и зяпам край пътя. И както си зяпах щях да се нахакам в танка спрял на кръстовището. От него скочи един мужик, ама от далече му личи, че е от лошите — мутра. Мисля си — тоя ако види, че съм фрашкан до тавана с цигари, изгорях. Иначе се опитвам да се държа, въпреки потта дето се лее от мен.

Докато се осъзная, бандюгата ми показа автомата си, поиска петдесет долара, взе ми и бирата и са върна в танка. Плюх си в пазвата три пъти и продължих. След десетина километра на друго едно кръстовище гледам същия танк и същата мутра стоят, ама не ме закачиха. Даже напротив мутрата ми дигна наздравица с мойта бира.

Това са обикновени тираджийски истории. Вършиш си работата и гледаш да оцелееш. Виж тая случка в Близкия изток ми взе акъла. Петнайсет години вече ме тормози и постоянно мисля за нея.

По онова време с Иран и Ирак имахме добри отношения. Нямаше ембарго и търговията вървеше. А с нея и тировеите. Карахме машини и части за развитие на икономиката им. Братска помощ един вид.

Обикновено пътувахме на кервани от по няколко камиона. Бях последен в колоната, спуках гума и изостанах. Докато се оправя мина сума ти време и съвсем загубих другите. После се стъмни и останах да спя в едно твърде изолирано от света място. Забравил съм му името на това градче, но то и не е важно. С нищо не е забележително. Само дето ме обраха през нощта докато съм спал.

Понеже бях пълен с чаркове, безполезни за местните апаши, те се задоволиха с провизиите ми. На сутринта едвам успях да изпрося малко клисав хляб и кисело мляко от една баба. То нито хляба им хляб, нито млякото им мляко. И затова не си взех за из път. Ако знаех, че следващото място където може да се хапне е на 250 километра нямаше да се назлъндисвам, но по тоя маршрут пътувах за пръв път и затова нямах представа.

Тамошните пътища са едни тесни, криволичещи, никаква скорост не можеш да развиеш. Пък и гледката — чукари и скали. И голо, голо. Ако всичко на около не е сиво, ще решиш, че си на Марс.

Та карам аз из тая пустош и псувам къоравия си късмет. Огладнях още на втория час и от тогава се заоглеждах за някаква крайпътна кръчма, но уви само планини, скали и голи върхове.

Сега като се замисля тая гледка ми прилича на картината от миди дето я купих на жената от една командировка. Може би пък и точно за това да съм я купил. Тогава обаче не ми беше до картини.

Мислите ми се въртяха около шансовете ми да хапна нещо по-сносно. След 50 километра бях съгласен и на слаб чай и бучка захар

стисната между зъбите, според тамошния обичай. След още 50 километра се бях примирил, че ще стигна гладен до крайната си цел.

Карах унило и изведнъж попаднах в подножието на голяма камара от скали. Най отгоре сякаш нарочно поставен от човешка ръка стоеше огромен камък. Така бях поразен от него, че не усетих как се озовах зад скалите.

Пред мен се простираше малко селище. Къщите бяха разхвърляни на доста голяма площ, а в средата на нещо като мегдан се издигаше дълга и мрачна сграда, строена от големи дялани камъни. Имаше малки зацапани прозорчета и навес от папур. Пред постройката бяха спрени десетина камиона пълни с етернитови тръби. Над вратата на разкривена табела с някога синя боя пишеше „Tchae Khana“, което си преведох като чаен хан.

Спрях направо пред вратата и влязох. Отвътре сградата беше още по-мрачна. През мръсните стъкла влизаше малко светлина, а заедно с пушека който се кълбеше навсякъде, помещението в което попаднах беше полутъмно. Можех да забележа няколко маси и група хора. Седнах на най близката маса и към мен веднага се спусна съдържателят. Заговори ме на няколко езика и най накрая се разбрахме на руски. Оказа се, че той е арменец. Представи се като Микоян или Мелконян. Да май Мелконян.

Както и да е. Зарадван от факта, че ще напълня празния си стомах приех с благодарност предложената ми храна и не след дълго господин Мелконян ми сервира най-вкусния таратор, приготвен от краставички, стафиди и кисело мляко. След това ми донесе прекрасни сърми с лозови листа, а също и кебап. Изядох всичко с най голямо задоволство. А за капак пийнах и турско кафе.

След обилното хапване, поуспокоен хвърлих още един поглед на помещението. Стори ми се още по сумрачно и направо нереално. Другите посетители ми се виждаха като сенки и силуети. От време на време дрехите и шапките им проблясваха в мрака като древни ризници и шлемове. Гласовете им идваха до мен сякаш от дъното на вековете.

Не знам колко време съм стоял така омагьосан от гледката и звуците. От унеса ме извади ханджията, приел един мой неволен жест за желание да платя сметката, която се оказа смешно малка.

Да, най вкусното ядене, което някога сам ял се оказа много евтино. Господин Мелконян остана страшно зарадван, че съм харесал

храната и ме покани пак да се отбия.

Пред хана всичко си беше по старому, сякаш времето беше спряло. Качих се на камиона и отпраших напред. Пристигнах в края на маршрута тъкмо когато моите колеги от кервана бяха почнали да се притесняват за мен. Заразпитвах ме и аз с най голяма охота им разказах своите прежеждия. За кръчмата с най-добрата кухня хич не ми повярвах.

На връщане реших да им докажа, че говоря истината и поведох целия керван от тирове към мястото. Домъкнахме се по никое време уморени и изгладнели. Минахме край камарата от скали с огромния сякаш нарочно поставен камък и неусетно се озовахме насред селището.

Къщите си бяха все така разхвърляни на фона на скалните зъбери, но на мегдана нямаше кръчма. Да, заведението на господин Мелконян беше изчезнало и не личеше никаква следа от неговото съществуване.

Скочих от кабината на камиона и се втурнах да разпитвам селяните. „Тук никога не е съществувал хан от как се помня по тези места, а това са цели седемдесет години“ — ми отговори един от тях. Направо зяпнах. Не можех да повярвам, че преди три дни бях ял най вкусните гозби на света в несъществуващо заведение.

Колегите ми се подиграваха през целия път на връщане. Добре, че ни се случиха и други прежеждия та спряха да ме задяват като пристигнахме.

И на началството никой не каза. Само да беше споменал някой и щях да ме изхвърлят като ненадежден или луд. Аз също си замълчах, но отвътре ме напираше и човъркаше. Така и петнадесет години не можах да си обясня какво се случи с гостилницата, в която тогава обядвах.

Ако не беше сина, сигурно щях да повярвам, че нещо ми хлопа дъската. На татко момчето. Сума ти долари дадох да го образовам, но не е било напразно. Изучи цялата психология с всичките и хватки и ми обясни, че при екстремни ситуации човек може да си създаде изкуствени спомени за да запази разсъдъка си. И не само това.

Намери в едно списание публикувана историята на някой си Тони Кларк — ял същите гозби в същото заведение. Сигурно някога

съм чел това списание и когато съм бил накрая на силите си мозъка ми е измъкнал от нафталина на паметта тая история и ми я пробутал.

Убедих, се че е станало точно така и ми олекна. Започнах да се наслаждавам на пенсионерския живот. Но не съм роден цял ден да чукам табла. Винаги съм пътувал. Сега като не мога да се кача в камиона го ударих на туризъм. Скитам из баирите, катеря се по върховете, събирам гъби.

И ония ден бях тръгнал за местността Градището, хем да се поразтъпча малко, хем да проверя имало ли е там крепост както разправят. Драпах цял ден. Докато се катерих раницата ми се закачи и падна от урвата. Бях почти до върха и предпочетох първо да разгледам останките от крепостта и после да слизам да си търся раницата.

Обикалях из отломките, ровичках сред парчетата керамика и неусетно окъснях. А долу колкото и да обикалях не можах да открия раницата си. Започна да притъмнява.

Скитосвал цял ден, уморен и пригладнял едва се крепях на краката си. Затова реших да мина напъряко, южно от върха.

Влачих крака унило, подтискайки глада и изведнъж попаднах в подножието на голяма камара от скали. Най-отгоре сякаш нарочно поставен от човешка ръка стоеше огромен камък. Така бях поразен от него, че не усетих как се озовах зад скалите.

А там се издигаше дълга и мрачна сграда, строена от големи дялани камъни. Имаше малки зацапани прозорчета, и разкривена табела, сменяла безброй пъти боята си. Надписът на табелата беше трудно различим, буквите се губеха из различните пластове боя. Щрифтът също беше странен — някаква смесица от латиница, кирилица, а имаше и някакви завъртулки подобни на арабско писмо. Въпреки това аз успях да разчета нещо като „Tchae Khana“. Бях готов да се закълна, че допреди малко пишеше „Чайна“.

Прималял от глад изобщо не разсъждавах над това, което бяха видели очите ми. Отдадох го на преумората и прекрачих прага.

Отвътре сградата беше още по мрачна. През мръсните стъкла не влизаше светлина, а заедно с пушека който се кълбеше навсякъде, помещението в което попаднах беше полутъмно. Можах да забележа няколко маси и група хора. Другите посетители ми се виждаха като сенки и силуети. От време на време дрехите и шапките им проблясваха

в мрака като древни ризници и шлемове. Седнах на най близката маса и към мен веднага се спусна съдържателят.

Още преди да ме заговори нещо в главата ми прещрака, спомних си от къде са ми известни, камарата скали, надписът на вратата и самата сграда. Спомних си и най вкусната храна...

— Радвам се, че пак се отбихте. — усмихна ми се г-н Мелконян.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.